

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus SEPTEMBER 2020

Meenutan täna 1. septembrit 1975. See oli minu esimene päev EELK Haapsalu koguduses. Koguduse 1975. a. sõnalises aruandes kirjutasin: „Aruandeaasta 1. septembrini oli koguduse õpetaja kohal assessor praost Eerik Hiisjärv (62 a.), kes sellel kohal töötas üle 25 aasta. Seoses tema määramisega Tallinna Piiskopliku toomkoguduse õpetaja kohale, määras EELK Peapiiskop oma Otsuste raamatu otsusega nr. 13 (31. juuli 1975) kogudust teenima õpetaja ameti kandidaadi Tiit Salumäe (24 a.), kes arvates 1. oktoobrist on koguduse õpetaja (EELK Konsistooriumi täiskogu protokoll nr 5 p.16, 2. oktoober 1975). --- Alates 1. septembrist 1975 töötas koguduses koorijuhina Lia Salumäe (20 a.).“ Lia Salumäe asus tööle koguduse organistina 1. jaanuarist 1976. Oma sõnalises aruandes kirjutan: „Aruandeaasta on olnud armuajaks, kus Jumala püha Sõna ja sakramendid on olnud avatud kogu maailmale. On kasvanud oikumeeniline liikumine. Rooma Katoliku Kirik, kes veetis oma 25. püha aastat seadis sellegi juhtmõtteks kristlaste ühtsuse. Kirikute Maailmaliidu täiskogu koosolek Nairobis on terve kristlaskonna pannud mõtlema sellele, et meil on Kristus, kes „vabastab ja ühendab.“ Meie kodumaale oli ta aastaks, kus mõteldi tänus tagasi 30 aastale, mida on tohitud veeta rahu. Rahu ja viljakas töö on olnud ka kogudusele ja tervele meie kirikule võimaluseks süveneda ja kasvada Jumala Sõna mõõtu mööda. Nii saab aastat lõpetades üksnes tänada Issandat kõikide tema heategude eest ja paluda, et meie võiksime olla avatud sellele heale oma valmisolekuga teenida ligimest ja armastada Jumalat, meie Isa ja Issandat, kellele olgu kiitus ja au nüüd ja igavesti.“

Jaanuaris 1975 pidasime esimese oikumeenilise palvenädala koos Haapsalu kogudustega. Au külaliseks oli Tallinna Kaarli koguduse õpetaja assessor Edgar Hark (hilisem peapiiskop). Meie pere külalisraamatusse kirjutas ta: „Soovin armsale noorele ametivennale ja ta abikaasale selles kodus ja koguduses palju Jumala õnnistust.“ Üks asi jäi mulle eriliselt meelde, mida auväärt ametivend ütles: „Pea meeles, et Sa võtad igal aastal puhkust.“ Sellel ajal oli kirikuõpetajate puhkuse võtmine ainult suurte koguduste auväärt õpetajate privileeg. Mina jätsin selle aga meelde. Ja nii on meie pere külalisraamatus septembris 1976 minu isa, Eduard Salumäe sissekanne: „Tiit kavatseb nähtavasti mõneks päevaks oma „piiskopkonnast“ välja reisida. Ja näikse olevat väga sobiv aeg puhkamiseks, väljas on päikesepaiste ja +20° 14. septembril! --- Asume kalli koormaga teele – kogu pere istub masinasse ja palub teekonnale Isa õnnistust ja varju ja inglitiiba kodu üle! Isa“ Ja 30 septembril: „Tänulikena tagasi! Lootusega teele! Isa.“ Nii oli meie esimene puhkus koos kahe kuu vanuste kaksikutega. Olen puhanud nõnda kuu aega igal aastal ja andnud kogudusele ka endast puhkust. Siis kui Edgar Hark oli juba peapiiskop andsin talle nagu igal aastal varmgi puhkuseavalduse. Peapiiskop vaatas mulle otsa ja küsis – kas tõesti terve kuu, ma pean sulle leidma kolm asetäitjat? Tuletasin

peapiiskopile meelde tema enda õpetust, et võtaksin igal aastal puhkuse. Rohkem küsimusi ei olnud ja sain jääda oma perega puhkusele ning Haapsalust ära sõita.

Täna algab minu korraline puhkus. Möödunud tööaasta on olnud eriline, oleme elanud eriolukorras ja õppinud, et asjad millega oleme harjunud ei ole iseendastmõistetavad. Täna kogudust ja kõiki kaastöölisi kauni aja – 45 aasta eest Haapsalus. 4. oktoobril meenutan seda aega tänujumalateenistuse ja konverentsiga. Jutlustab peapiiskop Urmas Viilma. Kutsun koos abikaasaga õpilasi, kaasvõitlejaid, koguduse kaastöölisi ja sõpru tänama üheskoos Jumalat tema hoidmise ja saatmise eest 45 aasta jooksul. Soovin armu ja inglite hoidmist kõigile kaastöölisele, juhatusele ja nõukogule.

Olge hoitud! Olge terved!

Tiit Salumäe
Piiskop

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA SEPTEMBRIS.

N. 3. september kl 18 Kirikukontsert. Pärdi päevad Haapsalus. PÄRT & KREEK. Ansambel Vox Clamantis. Dirigent Jaan-Eik Tulve. Piletiga. (Toomkirik).

R, 4. september kl 9 hommikupalvus. Teenib õpetaja Kristo Hüdsi (Jaani kirik).

L, 5. september kl 18 Vaba Rahva Laul. 29 aastat Eesti taasiseseisvumisest. (Piiskopilinnus).

P, 6. september kl 11 - 14. pühapäev pärast nelipüha, jumalateenistus armulauaga. Teema: Meie ligimene. Teenivad õpetaja Kristo Hüdsi ja Teno Ilves, oreil Lia Salumäe. (Toomkirik).

R, 11. september kl 9 hommikupalvus. Teenib õpetaja Kari Tynkkynen (Jaani kirik).

L, 12. september - Perelaager Vormsil. Korraldab EELK Haapsalu koguduse lastekirik (kontakt ja registreerimine Sirje Jätsa 5237015).

P, 13. september kl 11 - 15. pühapäev pärast nelipüha, jumalateenistus armulauaga. Teema: Tänuikkus. **Lastekiriku õppeaasta algus.** Teenivad õpetaja Kristo Hüdsi ja Kalle Jätsa, organist Ronja Soopna (Toomkirik).

R, 18. september kl 9 hommikupalvus. Teenib õpetaja Kristo Hüdsi (Jaani kirik).

P, 20. september kl 11 - 16. pühapäev pärast nelipüha, sõnajumalateenistus. Teema: Jumala hoolitsus. Teenivad diakon Leo Lekarkin ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe (Toomkirik).

R, 25. september kl 9 hommikupalvus. Teenib õpetaja Kari Tynkkynen (Jaani kirik).

P, 27. september kl 11 - 17. pühapäev pärast nelipüha, jumalateenistus armulauaga. Pühapäevakool. Teema: Jeesus annab elu. Teenivad õpetaja Kristo Hüdsi ja Kalle Jätsa (Toomkirik).

Kell 13 algab leerikool - Jaani maja Kooli 6.

Piiskop Tiit Salumäe on korralisel puhkusel 1.- 30. septembrini 2020

PEAPIISKOPI TERVITUSKIRI KOOLIRAHVALE TEADMISTE PÄEVAKS, 1. SEPTEMBRIL 2020.

Armsad õpilased, lapsevanemad, õpetajad ja kogu koolirahvas!

Inimkonnale on omane tunda uhkust oma edusammude, teadmiste ja tarkuse üle. Eriti kipume teadmiste olulisust rõhutama meie, kes me 1. septembrit tähistame teadmiste päevana.

Teadmised on elus edasi jõudmiseks ja õigete otsuste tegemiseks olulised. Teadmiste olemasolu on võimalik ka mõõta ja testida - tunnikontrolli, kontrolltöö ja eksamiga. Eelduseks on, et mida rohkem inimene teab, seda targem ta ka on. Testide tulemused näitavad, et Eesti koolide õpilased on lausa ühed maailma targemad.

Järelikult saame neid koole, kus meie lapsed õpivad, nimetada headeks koolideks. Samuti võime nendes koolides loodud õpitingimusi pidada piisavaks hea hariduse omandamiseks. Edasi järeldades võime olla kindlad, et kõik rohkelt teadmisi juurde saanud ja hea hariduse omandanud inimestest on sirgunud ka headeks inimesteks, sest kuidas võikski heas koolis omandatud hea haridus vormida halbu inimesi?

Paraku tuleb tõdeda, et maailmas meie ümber on palju rohkete ja mitmekülgsete teadmiste ja hea haridusega inimesi, kelle käitumist iseloomustab hoolimatus ligimese ja keskkonna vastu. Tuleb nentida, et hea haridus ei garanteeri seda, et inimestest arenevad head inimesed.

Jeesuse käest küsiti kord: *Hea õpetaja, mis ma pean tegema, et ma päriksin igavese elu?* Jeesus vastas: *Miks sa nimetad mind heaks? Ei ole hea keegi muu kui üks – Jumal.* (Mk 10:17-18).

Headus on midagi, mis eksisteerib unistuste ja uskumuste silmapiiril, olles omajagu ebamaine ja kättesaamatu. See on eesmärk, milleni peame alati püüdlema. Headuse poole sirutumine on pidev areng, mis kestab kogu inimese elu. See on palverännak, mis algab sünnihetkel. Koolitee on üks üsna kaalukas ja oluline teelõik sellel palverännakul headuse poole, heaks inimeseks sirgumise poole. Võimalust jõuda soovitud eesmärgini kasvatab see, kui uut põlvkonda saadavad sel palverännuteel head õpetajad, kes teadmiste jagamise kõrval juhatavad oma õpilasi hea sõna ja eeskujuga.

Mitte peale jääval sõnal pole kaalu, vaid sõnal, mille peale saab midagi ehitada, midagi loovat, midagi head, ütleb üks tarkusetera.

Soovin kõigile õnnistusrikast teadmiste päeva ning viljakat uut kooli- ja haridusaastat!

+Urmas Viilma
Peapiiskop

PEREPÄEV VORMSIL.

Sel aastal toimub perepäev 12. septembril Vormsis. Väljasõit on praamiga kell 10.15 ja tagasi tuleme Vormsilt 17.15 praamiga.

Külastame Vormsi Püha Olavi kirikut, uurime kirikuaias rõngasriste, kuulame piiblitunnis lugu viimasest õhtusöömaajast ja saame rohkem teada armulaua sakramendist. Külastame ka Vormsi muuseumi ja saame voolida savist karikat.

Muidugi sööme ka lõunat ja kui ilm on ilus, saame ka enne lahkumist pikniku pidada.

Ootame teid osalema. Oleks tore, kui teataksite osavõtust 6. septembriks Sirje Jätsale, tel.5237015.

LEERIKOOL SÜGISEL 2020.

Hea kaasteeline!

Kutsun sind jagama infot, sest peagi on algamas taas meie koguduses leerikursus.

Mis see leerikool selline on? See on paik, kus inimesed saavad täpsemalt teada seda, mida kristlased usuvad ja kes nad üldse on. Sageli on kristlaste kohta erinevaid eelarvamusi ja välja kujunenud stereotüüpe ning need ajavad inimesi tihtipeale segadusse. Leerikoolis püüamegi arutleda ja õppida, mida kirikus usutakse. Püüame leida vastuseid küsimustele, mis on seotud Jumalaga, Jeesuse Kristusega ja Püha Vaimuga.

Meie koguduse leerikursus on kujunenud pigem arutlevaks ja annab võimaluse leeris osalejal kuuldu üle oma mõtteid vahetada ning neid analüüsida. Leeritundides käsitleme ristiusule olulisi teemasid, nt mis on üldse usk ja keda/mida uskuda? Kes on Jumal ja kas tema juhib inimese elu? Miks inimene peaks olema ristitud ja milline tähendus on inimese jaoks kirikul ja armulaual? Miks on maailmas kurjus ja kannatus? Kuidas elada õigesti ja hästi? Mis saab peale surma? jms.

Leerikooli on oodatud kõik, alates 16. eluaastast. Viimastel aastatel on olnud leerilaste vanus 20-40 vahel. Oodatud on kõik huvilised.

Leerikooli tulles sa ei pea olema ristitud. Ristimine toimub leerikooli ajal mõnel pühapäeval enne või pärast jumalateenistust.

Leerikursus kestab umbes kolm kuud. Kokku saame 7-8 korral ning leeritunni pikkus on 1,5 tundi. Pooled kokkusaamised võivad toimuda video vahendusel.

Leerikool algab pühapäeval 27. septembril 13:00 Jaani majas, aadressil Kooli 6.

Leerikursuse hind on 70 €, mis kompenseerib kulud, mida kogudus teeb kursuse läbiviimiseks. Kursust juhivad piiskop Tiit Salumäe ja õpetaja Kristo Hüdsi. Registreerimiseks kirjuta meile aadressil haapsalu@eelk.ee Kohtumiseni leerikoolis!

JALGRATTAMATK RIDALA KIRIKUSSE.

Augustikuu viimase pühapäeva jalgrattaretk viis meid sel korral Ridalasse. Pühapäev algas hommikul jumalateenistusega ning seejärel seadsime endid üheskoos valmis minekuks. Võrreldes eelmise aastaga oli ilm jahedam ja päike pilve taga, kuid siiski oli parasjagu soe.

Alustasime palvega ning seejärel asusime teele piiskopilinnusest Ridalasse. Linnas grupiga sõitmine möödus hästi ja jõudsime kenasti üle Suure trummi, kus tegime hetkeks peatuse, et vett juua ja Heinoga infot vahetada. Heino oli meid teekonnal autoga turvamas ja saatmas. Ridalasse oli väga hea sõita, liikusime keskmiselt 18-20 km/h ja tuul oli meid seljatagant toetamas. Kohale jõudmiseks kulus täpselt 33 minutit ja 33 sekundit, seejuures läbisime 9,24 km.

Ridalas võisime kogeda, et olime sinna oodatud. Meid oli ootamas Ridala õpetaja Küllike Valk, soe tuba, kuum seljanka ning hea osadus. Igale matkajale jagasin turgutuseks sporditoitu. Küllike pidas meile palve ja sõime maitsvat suppi. Peale ühist lõunasööki tutvustas Küllike meile Ridala koguduse elu ja tegemisi. Hea meel oli kuulda, et koguduse tegevus on olenemata keerulistest seljatatud aegadest, siiski järjepidev ja toimekas. Õpetaja Küllike tõdes, et kahjuks on viirus COVID 19 nende tegevusele negatiivset mõju avaldanud. Peale vestlusringi, külastasime Ridala vägagi väarikat kirikut. Käisime võlvide peal ja tornis, kuhu ronimine oli omaette väljakutse meile kõigile.

Peale kiriku külastust asusime koduteele. Haapsalusse tagasi sõites oli meile tuul vastu ja väikene vihmasabin kastis meid, kuid see ei takistanud me sõitu vaid pigem innustas kiirust juurde lisama. Haapsalu veekeskuse juures läksid meie grupi teed lahku. Olime rõõmsad ja tänulikud Taavaisale, et retk oli taas korda läinud. Täna kõiki osalejaid ja Ridala koguduse pere, kes selle ettevõtmise võimalikuks tegid! Kohtumiseni järgmisel retkel!

Kristo Hüdsi
Abiõpetaja

VANAMUUSIKAFESTIVAL – KINDEL MAAMÄRK HAAPSALU KULTUURIELUS.

Sel aastal tuli kevad teisiti. Veel juuni alguses polnud täit kindlust, kas ja mil moel toimuvad suvised muusikasündmused. Täna on XXVII Haapsalu Vanamuusikafestival toimunud ning neljal öhtul oli võimalik nautida suurepäraselt muusikat.

Festivali avakontserdina kõlas Händeli oratoorium „Jefta“. Tegemist on Händeli viimase teosega, mis valmis 1751.a. ja mida võib lugeda ka tema elutöö kokkuvõtteks. Piiblis oli gileadlane Jefta vapper sõjamees, aga hooranaine poeg. Rahvas ei võtnud teda omaks, kuid hädapäevadel kutsuti ta

väepealikuks. Jefta andis töotuse ohverdada võidu korral esimene inimene, kes talle koduuksel vastu tuleb. Selleks osutub tema ainus tütar. Oratooriumis on lõplahendus selline – tüdruku ei ohverdata, vaid ta pühendatakse neitsina Jumala teenimisele. Kuulajateni jõudsid võimsad ja sügavad tunded: usk, armastus, meelekibedus, meelekindlus, pühendumine, lootus... Seda rida võiks jätkata.

Solistidena astusid üles James Gilchrist, Maria Valdmaa, Risto Joost, Katariina Heikkilä ja Alvar Tiisler Neid toetasid koorina Voces Tallinn ja Haapsalu Festivali Barokkorkester, dirigeeris maestro Toomas Siitan.

Laupäeva õhtul astusid üles sopran Tuuli Lindeberg ja lautomängija Eero Palviainen Soomest. Nende kava kandis pealkirja „La voix de la femme“ (naise hääl pr k). Kõlas 17.sajandi prantsuse heliloojate muusika. Nimetatud sajandil arenes Prantsusmaal salongikultuur: edumeelne aadel- ja haritlaskond said kokku, et pidada kirjanduslikke vestlusi ja kuulata muusikat. Tuuli Lindeberg oma kristallpuhta sopraniga demonstreeris suurepäraselt, mida saab teha üks hääl. Talle sekundeerisid toetavalt lautohelid. Üks kontserdikülastaja ütles kirikust väljudes, et tema meelest on lauto väga huvitav pill: nagu oleksid ühendatud kitarr ja harf.

Siinkirjutaja isiklikud elamused piirdusid sedakorda kahe kontserdiga. Ansambel Floridante oli oma tuntud headuses. Oli poola ansambel Arte dei Suonatori koos solist Uku Jolleriga barokiajastu teoseid. Oli Paolo Pandolfo, kes esitas kahel õhtul Bachi süite soolotšellole ja mängis barokktšellole nagu terve orkester. Oli ansambel Vox Clamantis, kavas Cyrillus Kreegi rahvakoraalised ja originaallooming Taaveti laulude tekstidele. Anna-Liisa Eller, kes esitas kandlel Marco Ambrosini loomingu. Hingepalsam, nagu võttis nende esinemise kokku üks kuulaja.

Võime olla tänulikud Loojale, et seda palsamit meile jagati.

Tiia Laar

KOLM MUUSIKAPÄRLIT AUGUSTIKUUS.

Võime olla tänulikud, et meid on hoitud ning oleme saanud nautida kaunist muusikat meie pühakodades. 5. augustil esinesid Jaani kirikus noored viuldajad Triinu Piirsalu ja Joosep Reimaa. Triinu on televaatajatele tuttav Klassikatahtede saatel. Noored muusikud õpivad Sibeliuse Akadeemias Helsingis ja neil on õnn mängida väärikas „eas“ olevatel instrumentidel. Haapsalu kava koosnes justkui kahest poolusest: ühel pool Bèla Bártoki lühemad ja tantsulisemad (aga mitte tehniliselt kergemad) palad, teiselt poolt muusikamaailma gigantide Johann Sebastian Bachi ja Sergei Prokofjevi teosed. Kõik esitatud noorusliku kire ja värskusega.

Kuigi sellel aastal ei toimunud Tšaikovski muusika festivali, elustus üheks õhtuks osa selle vaimususest Toomkiriku seinte vahel. 21. augustil kandis Tallinna Kammerorkester ette Anton Arenski Variatsioonid Tšaikovski teemale ning Tšaikovski Serenaadi keelpillidele. Arenski oli 19.sajandi lõpu edukamaid muusikuid Venemaal. Tšaikovskit pidas ta oma loominguliseks eeskujuks ja mentoriks. Kontserdil kõlanud Variatsioonid on pühendatud suure helilooja mälestusele. Tšaikovski enda muusikapärand on väga suur: sümfooniad, ooperid, balletid jm. Võluva ja helge kompositsioonikeelega Serenaadi kohta on ta ise öelnud nii: „See pala on otse südamest, ja ma julgen loota, omab kunstilist väärtust.“ Küllap sai tema loomingu kunstiline väärtus hingetoitu ka nooruses Haapsalus veedetud päevadest.

Eesti Segakooride Liit peab traditsiooniliselt suvekooli Haapsalus, sedapuhku juba seitsmendat korda. Nagu ikka, peadib suvekooli „õppeaasta“ kontserdiga, mis sedakorda toimus 23.08.2020 Toomkirikus. Üles astusid 2 koorikoosseisu, keda toetas Üle-Eestiline Noorte Sümfooniaorkester. Esimene koosseis (dirigent Lilyan Kaiv) esitas Franz Schuberti Missa G-duur. Klassikaline missa, antud edasi koori võimsusest ja solistide intensiivsusest. Teine koosseis esitas Pärt Uusbergi Kiituselaulu, dirigeeris autor. Teose tekstidena on kasutatud vaheldumisi Taaveti psalme ja Ernst Enno luuletusi. Tulemuseks muusika, mis puudutab sinu hingekeeli. Nii hea on tõdeda, et meie väikesel Maarjamaal on tegelikult väga palju andekaid ja pühendunud inimesi!

Muusika ülendab hinge
Kõrgele tõuseb mõte

Olen väikene inimlaps
Kuid mu tänumeel on suur

Tiia Laar

KUNSTIKESKUS KAHE KIRIKU VAHEL.

Haapsalu esindusväljaku Lossiplatsi ääres asub hoone, mida palju linlased teavad vana apteegi majana. Mõned aastad tagasi renoveeritud kompleksi kolis ka Haapsalu Kunstikool. Kooli 40-aastase ajaloo jooksul on need vaieldamatult parimad ruumid ja tingimused, mis olnud on.

Haapsalu Kunstikooli võib julgelt pidada kunstnike kasvulavaks ning aasta ringi toimivaks kunstikeskuseks.

Haapsalu munitsipaalhuvikoolina on asutuse fookus suunatud lastele, kes saavad siin õppida eelkooli ja põhikooli astmes ning osalise õppeajaga. Õppetöö on õppekavapõhine, seega on põhjalikult välja töötatud metoodika, tundide jaotused jms. Meie filiaal töötab ka Ridala põhikooli juures, kus sel aastal lõpetas esimene lend. Vastuvõtt kunstikooli toimub katsetega augustikuu teises pooles.

Oleme uhked, et meie kooli vilistlaste seas on tegevkunstnikke ja neid, kelle elu ning töö on seotud kunstiga. Ja muidugi oleme rõõmsad, et meie enda kooli lõpetajad on kooli tagasi tulnud õpetajatena. Kooli kõrge kunstiline tase on tuntud üle Eesti.

Täiskasvanute huvi kunstiõppe vastu on aasta-aastalt tõusnud. Kunstikoolis saab end täiendada nii joonistamises, maalimis, keraamikas kui ka metallehistöös. Seda siis, kui õppekohti jagub – tasub varakult uurida.

Lisaks pakub Haapsalu Kunstikooli galerii mitmekülgseid näitusi nii kooli enda õpilastelt kui ka mujalt tulevatelt kunstnikelt. Suvekuudel on avatud kuni kolm galeriid (lisaks majagaleriile ka hoovigalerii ja keldrigalerii), näituste programm on tihe ja kvaliteetne. Meil on oma galeriikülastajatest fännid, kes tulevad meid vaatama igal aastal. Galeriid annavad hea võimaluse õpilastele oma töid eksponeerida ja õppida teiste kunstnike töödest, loomulikult rikastavad need kõikide linlaste ja külaliste silmaringi.

Ning seegi pole veel kõik – kunstikoolil on nimelt ka oma väike suvine hostel hallata. Tänu sellele on paljudel kunsti- ja kultuurihuvilistel võimalik mugavalt lossimüüride läheduses ööbida ja inspireeruda linnast ja loodusest. Oleme olnud võõrustajateks mitmetele kunstiresidentidele.

Võib ju küsida, et kui palju kunsti ühte väikesesse linna ära mahub. Julgen väita, et kunsti ja kultuuri pole Haapsalus kindlasti mitte ülemäära palju. On väga positiivne, et organisatsioonid teevad omavahel koostööd vahetades infot, aidades nõu ja jõuga. Konkurentsi asemel näen pigem koostööd ja üksteise täiendamist.

Aga tuleme tagasi maja juurde kahe kiriku vahel. Kinnistu asub Haapsalu vanalinna südames endise turuplatsi ääres, piiskopilinnust ümbritseva Krahviaia kõrval. Jaani tn 2 hoonestati juba 13. sajandil ning ilmselt paiknes siin keskajal ja hiljemgi mitu väiksemat maja. Pastoraadiks ehitatud peahoone valmis 17. sajandi lõpul. 1840. a sai peamajast apteek, kus mh tegutses Carl Leopold Bergfeldt, kes villis siin 1875. aastast alates limonaadi ja mullivett, mida tehti mereveega segatud piimavadakust. 1975. aastal asus hoones samuti limonaaditööstus, kus oli lisaks kaks ahjuküttega, ilma vee ja kanalisatsioonita korterit. Hoonete kompleks renoveeriti 2016. aastal.

Kristi Erkmann

Haapsalu Kunstikooli direktori kt

EESTLASED RIIAS – TÄNA JA AJALOOS.

EELK Haapsalu Püha Johannese ja Kullamaa Püha Johannese koguduse 20. augusti reis Riiga.

Kui selgus, et Salumäe pere 20.-22. augusti reis Peterburi, pole võimalik, esitas Kullamaa õp Kari Tynkkynen mõtte teha seekordsel taasiseseisvumispäeval EELK Haapsalu Püha Johannese ja Kullamaa Püha Johannese koguduse ühine retk Riiga.

See saigi rõõmsalt teoks. Bussis oli 41 rändurit Haapsalust, Kullamaalt ja Lihula kandist, sh kindla käega reisisaatja Meeli Loorits, Mammon Reaside vilunud bussijuht Jaan ning piiskop Tiit Salumäe ja Lia Salumäe reispäeva ettevalmistajate ja heade eestseisjatena.

Meie reisi ajal oli Lätis seis koroonaviirusega üks Euroopa paremaid: viimase 14 päeva jooksul oli lisandunud 4,1 nakatunut 100 000 elaniku kohta. See oli Euroopas paremuselt kolmas seis, ka parem kui Soomes.

Kuigi nakkuse võib endale külge saada ka arvude poolest turvalisest, “rohelistest” riigist, Riias maske kandvaid inimesi sama hästi kui ei kohanud. Üks maskiga arvatavalt turist jäi silma Raekoja platsilt. Kohvikud ja restoranid töötasid üsnagi tavalises korras, nii sees kui ka välisterrassidel.

Riias käis juulis ja augustis linnavolikogu valimiskampaania, valimiste päev oli 29. august. Üks koroonaviiruse aja laadis kihutuskoosolek jäi silma kesklinnas, Riia ühe tuntuima koha, ligi 100 a tagasi püsti pandud Laima kella juures Vabaduse ausamba lähedal. Mõnikümmend inimest istus üksteisest soliidse vahekaugusega toolidel, kandidaat kõneles nende ees eemal.

Valimispäevaks oli antud selge juhend hoida hääletamiskohas 2 m vahet, desinfitseerida käed ja kanda näomaski, tulla oma kirjutusvahendiga. Kes tuleb ilma, saab selle kohapealt. Ettevaatusabinõusid meenutada pole ülearu; meie Riia linna küllastamise päeval registreeriti Lätis üks uus koroonajuhtum, Eestis aga 20. Lätis elab meist kolmandiku jagu rohkem rahvast, u. 1,92 miljonit. Nende hulgas oli Läti statistikaameti andmetel 2019. a 1. juulil 2111 eestlast, kellest oli Läti kodanikke 1209. Eesti ja Läti riigi suhteid korraldab meie suursaatkond Riias. Keskpäevaks jõudsime saatkonnahoone Skolas (Kooli) 13 ette.

See on Eesti ja Läti suhetes pika ajalooga maja. Eesti ja Läti vahetasid diplomaatilisi esindajaid juba 1918. aasta detsembris. Eesti tunnustas Lätit de jure 1919. aasta 21. juulil. 1921. aastal ostis Eesti Vabariik oma esindusele Riias hoone, kus Eesti suursaatkond praegugi asub. Riia Eesti saatkonnas alustas käskjalana tööd ka Eesti diplomaatia grand old man Ernst Jaakson, kellest sai hiljem Eesti esimene suursaadik ÜROs. Saatkonnahoonel on mälestustahvel, et selles majas ta elas ja töötas a-il 1920–1926.

Meie koguduste reisiseltskond võeti majas lahkelt vastu, kõigil paluti jätta nimi saatkonna külalisraamatusse, kõneldi oma tegevusest. Selgus ka, et juba ligi 100 a tagasi oli plaan muretseda Eesti saatkonnale teine asupaik. Nüüd olevat see teostumas, on leitud koht Läti presidendilossi lähedal ja kui kõik laabub, ollakse aastaks 2023 lõpuks uues saatkonnahoones.

Saatkonnas laulsid reisivad koguduste liikmed “Hoia, Jumal, Eestit” ja piiskop Salumäe andis üle meie kandi meeneid.

Riias tegutses alates 18. sajandist Eesti luteri kogudus ning 19. sajandist Eesti õigeusu kogudus. Viimane lõpetas liikmete vähesuse tõttu tegevuse 1918. aastal. Luteri kogudus tegutses aga ametlikult ka Nõukogude okupatsiooni ajal. Teine Eesti luteri kogudus on olnud Alüksnes. Riia eesti praegusaja kirikuelu kohta ütleb EELK piiskop Tiit Salumäe: “Riia Eesti kogudust teenib õpetaja Valdek Johanson. Pean väga oluliseks, et meie kaasmaalaste teenimine on kõikjal korraldatud. Eesti ja Läti kirikutel on head suhted ja Läti peapiiskop Janis Vanags külastab Haapsalut ja jutlustab toomkirikus.” Läti Eesti Seltsi ja Riia Eesti Maja juhtiv Toomas Kalda rääkis meile Riia eestlaste elust. Ta ise elab Riias aastast 1965, mil ta läks sinna tehnikakõrgkooli õppima.

Läti Eesti Selts on Lätis elavaid eestlasi ühendav selts.

1908 asutati Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Selts, mille eesmärk oli koondada kõiki Riias elavaid eestlasi. Selts korraldas muu hulgas kursusi, koosolekuid, peoõhtuid. Seltsil oli oma laulukoor, näitering ja mitu muud huviringi. Selts tegutses aastani 1939.

Seltsi tegevus uuendati 1988. aasta lõpus Läti Eesti Seltsi nime all. Praegu on ühingul umbes poolsada aktiivset liiget. Ühing korraldab peamiselt kultuuriüritusi.

Kuulsime, et Läti raadios kõlab ka eesti keel – riigi ringhäälingu Raadio 4 annab edasi Läti rahvuskultuuriseltside koostatud saateid, praegu kasutab seda võimalust 10 vähemusrahvuste kultuuriseltsi, igaüks 30 minutit kord kuus. Iga kuu esimesel teisipäeval kl 20.10 kuuleb FM sagedusel 107,7 MHz eestikeelset saadet. See on kuulatav ka internetis: <https://lr4.lsm.lv/lv/lr4/>.

Eestikeelset kooliharidust hakati Riias andma juba u a-l 1870. Nõukogude ajal oli selles ligi poole sajandi pikkune vahe. 1989 taaselustati Riia Eesti Kool (läti keeles Rīgas Igaunų pamatskola). See on Läti õppekava alusel töötav riiklik põhikool, kus õppetöö peetakse enamasti läti keeles.

Kooli eesmärk on anda Lätis elavatele eestlastele ja ka eesti keelest ning kultuurist huvitatud Läti lastele võimalus õppida eesti keelt võõrkeelena ja tutvuda Eesti kultuuriga. Kooli tase on kõrge ja seetõttu tahavad sinna õppima saada ka need, kel Eestiga ei pruugi sidemeid ollagi.

Kooli traditsioon on mõlema riigi tähtpäevade ja rahvakalendri sündmuste tähistamine – üritused toimuvad kakskeelselt. Koolis õpitakse eesti rahvatantse ja -laule ning osaletakse tantsu- ja laulupidudel. Igal kevadel sõidetakse Eestisse ekskursioonile ja õpilastel on võimalus ka suvistes keelelaagrites osaleda.

Õpilastel on koolivorm, mida kantakse nii iga päev kui ka pidulikel puhkudel. Kohustuslik on kanda sinimustvalge kaeluseäärega halli vesti, millel on kooli logo. Nende teadmistega tegime ringkäigu Riia vanalinnas ja pildistasime ligi 43 m kõrguse Vabadussamba juures.

Lätis oli 20. august tavaline tööpäev ja tõenäoliselt ka koroonaviiruse tõttu oli kesklinnas näha harjumuspärasest vähem rahvast, sh turiste. Käisime Riia Toomkirikus, kus parajasti valmistuti kontserdik, muusikud sättisid üles ja häälestasid pille. Võis märgata, et kirikus oli pinkidel istumist tugevalt piiratud, istuda oli lubatud hõredalt, üle ühe rea ja sealgi suurte vahedega. Kuigi orel vaikis, oli see muljetavaldavalt kaunis ja suursugune vaatepilt koduteele kaasa võtta.

Margus Välja
Reisikaaslane

TERVISEST.

Anu ja ema Õne-Eha Kabrits.

Kallid lugejad, sain palve kirjutada tervisest. Tahaks alustada maailmatervishoiuorganisatsiooni definitsiooniga: Tervis on vaimse, füüsilise ja sotsiaalse heaolu seisund, mitte ainult haiguse puudumine. Praegu on väga aktuaalne koroon ja sellega seonduv. Nakkus on taas tõusuteel ja kuigi pole antud rangeid juhiseid, soovitan neid ise järgida. Uuringute järgi lapsed kuni 10 a on küll viirusekandjad ja ka viiruse edasiandjad, aga ise nad haigestuvad vähe.

Kindlaks on tehtud ka, et koroon levib ka aerosoolina, mitte ainult piisknakkusena. Mida madalam on õhuniiskus, seda suurem on levik. 20-40 % viirusekandjatest on asümptomaatilised, see tähendab, et haigetel pole sümptomeid, mida kirjeldatakse koroonanakkusele omasena. On ka kindlaks tehtud, et maskid, isegi mitte perfektsed kaitsemaskid, aitavad viiruselevikut vähendada. Kõige haavatumad on vanemad ja ka nooremad inimesed, kellel on kaasuvad haigused. Need inimesed peaksid eriti haigusteadlikult käituma: hoiduma rahvarohketest kohtadest (või kandma kindlasti maski), hoidma distantssi, korralik käte hügieen, kandma maske ühikondlikes siseruumides.. Pered, kelle leibkonnas on vanemad inimesed või kaasuvate haigustega inimesed, hoidke oma lähedasi, olge enda suhtes rangemad jälgima abinõusid, et poleks viiruse levikut. Me peame kõik tegema selleks, et elu Eestimaal taas ei sulguks. Majanduse taassulgemisega kaasuvad muud probleemid- töökohtade kaotus, enesetappude arvu tõus, depressioon jne. Me ei peakski niipalju ootama keskusest tulenevaid käske, vaid ise tegutsema.

Tulemas on sügis ja nagu ikka, sagenevad ka muud viirusnakkused. Kui noorematel mööduvad

viirused tihti kergelt, siis vanemad ja kaitsetumad inimesed võivad neisse tüsistustesse ka surra. Kindlasti soovitan teha sügisel gripivaktsiin vähemalt riskigrupi inimestel.

Meie haigestumist mõjutab meie immuunsus. Mis mõjutavad meie immuunsust? Stress, kroonilised haigused, suitsetamine, alkoholi liigtarvitamine, liigne päevitamine, vale toitumine. Öeldakse, et inimesel, kes elab ideaalsetes tingimustes, pole vaja lisaks tarbida toidulisandeid, aga kes meist elab ideaaltingimustes. Kuidas me saaks ise oma immuunsust tugevdada?

Värkes õhus jalutamine, mõõdukas sport, tervislik toit. Hoiduda tasub poolfabrikaatide söömisest. Valmistoidud, mida ostame poest, sisaldavad palju säilitusained ja e-aineid. On ammu kindlaks tehtud, et pikka aega kasutades ei ole need tervisele kasulikud. Praegu on saadaval meie enda põldudel ja aedadest saadav saak, mis on tervise seisukohast tunduvalt kasulikum. Sööme ikka meie enda läheduses kasvavaid puu-ja köögivilju. Sellised välismaised toitained nagu avokaado, kinoa, kookosõli ja palju muud las jäägu tarvitamiseks nendele, kus nad kaugetes maades kasvavad. Pealegi, kasutades enda maal kasvatatud toitu, toetame ka oma põllumeest. Tervisliku toidu kasutamisega toetame ka tervislikku mõtteviisi. Kaugetelt maadelt imporditud toiduga soodustame ka looduse hävitamist nendel maadel, lisandub ka transpordi mõju kliimasoojenemisele.

Toidulisanditest soovitan ikka Eestimaa enda vägevaid taimi. Ravimtaimedega on meie esivanemad turgutanud läbi sajandite oma tervist. Eestimaa metsades on ka vägev raviseen- must pässik ehk rahvakeeles kasekäs. Kasekäs on nagu antioksidantide pomm. Antioksidandid aitavad siduda organismis vabu radikaale, mis suuremas koguses hakkavad organismi kahjustama põhjustades erinevaid haigusi. 100 g mustas pässikus e. chagas on üle 10 000 antioksidandi. Võrdluseks 100 g mustikas on umbes 3000 ühikut antioksidanti.

Olen ise tarvitanud aastaid kodus tehtud musta pässiku e.chaga eliksiiri. Nüüd saab seda ka looduspoodidest ja biomarketitest. Chaga eliksiir on immuunsust reguleeriva toimega.

Paljud haigused inimese organismis kujunevad välja just immuunsüsteemi passiivsuse tõttu.

Nendel juhtudel on tarvidus leida vahendeid (ravimid, loodustooted jne) mille abil saaks immuunsüsteemi aktiivsust tõsta.

Chaga eliksiiri puhul saame me käsitleda toimet kahest aspektist. Esiteks Chaga eliksiiris sisalduvate komponentide endi immuunsust reguleeriv toime ja eliksiiri nende koostisosade vastastikune toime.

Chaga enda puhul on selliseks arvatavaks mehhanismiks just võime stimuleerida makrofaage ja kasvajaliste protsesside puhul indutseerida apoptoosi (Staniszewska J et al 2017). Suurt rolli selles omistatakse chagas leiduvatele endopolüsahhariididele (Mizuno T et al 1996). Loomkatsetes on leitud, et chaga on kutsunud esile T – helper lümfotsüütide protsentuaalse tõusu (Leontev M et al 1990) ja intensiivistanud lisa tsütolüütiliste T-lümfotsüütide (T-killers) teket (Shashkina M et al 2006).

On leitud ka chaga koostoimet viraalsete glükoproteiinidega, mis on otseselt seotud viiruste kahjustava toimega rakku (Pan HH et al 2013).

Aloe arborescensise puhul seostatakse immuunsust reguleerivat toimet just polüsahhariididega, mis tugevdavad lümfotsüütide. (Nazeam JA et al 2017).

Üheks huvitavaks aineks aloe lehtedes on alotiin A Sellel on leitud palju funktsioone, millest üheks on toime lümfirakkudele ([Imanishi K](#), 1993

Raudrohu (*Achillea millefolium*) puhul on täheldatud loomkatsetes, et raudrohu lisamine toiduratsiooni on parandanud immuunvastuse teket (Yakhkeshi S et al 2012).

Männis (*pinus sylvestris*) sisalduvat polüfenoolpropanoid- polüsahhariidide kompleksi peetakse üheks immuunsüsteemi stimuleerivaks faktoriks (Bradley WG et al 2014).

Mesi. On leitud, et mesi suurendab T ja B lümfotsüütide arvu, antikehasid, eosinofiile, neutrofiile ja monotsüüte rakukultuurides (Timm M et al 2008). See omakorda võimendab organismi vastupanuvõimet.

Ja lõpetuseks, hoidke ennast positiivsena. Meie hea meeleolu aitab kaasa haiguste vastu. Kui te naeratate, siis meie ajus olev mandelkeha saab ”töökäsu” tootma hakata heaolu hormoone.

Head tervist teile kõigile.

Anu Adermann, MD
Chaga OÜ, Partner

PIIBLIVIKTORIIN.

1. Mooses oli Iisraeli rahva juht, kes tõi nad välja Egiptuse vangipõlvest ning juhtis neid 40-aastaselt kõrberännakul Töötatud Maale. Mooses ise suri vahetult enne Töötatud Maale jõudmist. Kes oli Moosese järeltulija, kelle juhtimisel Iisraeli rahvas alustas Töötatud Maa vallutamist?
2. Millises veekogus ristas Ristija Johannes Jeesuse?
3. Apostel Paulus sündis arvatavasti juudi väljarändajate perekonnas. Ta kasvas üles hellenistlikus keskkonnas. Varasest noorusest saadik ümbritsesid teda kreeka keel ja haridus, hellenistlik religioosus ning tavad. Millises linnas sündis Apostel Paulus?
4. Sageli küsime, et mille järgi otsustada, mis on õige, mis vale, kuidas käituda ja milline otsus langetada? Sellised küsimused olid inimeste ja nende juhtide peas, kui Iisraeli rahvas vabanes Egiptusest, orjapõlvest. Rännakul olles tekkis vajadus reeglite ja normide järgi, mis reguleeriksid inimeste vahelisi suhteid ja näitaksid, mis on Jumala tahe. Nii saab rahvas Siinai kõrbes olles Jumalalt 10 käsku, mis on raiutud kivitahvlile. Vanas Testamendis on need käsud välja toodud kahes kohas. Leia need kirjakohad.
5. Jeesus võtab oma õpetuse sisu ja tuuma ülevaatlilikult kokku ühes pikemas kõnes. Ta näitab selles, et Jumala riiki sisenemiseks ei ole reegleid, mille pimesi täitmine ja järjekindel järgimine kindlustavad nn sissepääsu igavesse ellu. Kuidas kutsutakse seda Jeesuse peetud kõnet?

Vastused:

1. Joosua (Jos 1:1-9).
2. Jordani jões (Mk 1:9).
3. Tarsoses, Kagu-Türgis (Ap 9:11, Ap 21:39, Ap 22:3).
4. 2Ms 20:1-17 ja 5Ms 5:6-22.
5. Mäejutlus (Mt 5-7)

JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

**Kui me ütleme: „Meie ei ole patustanud“,
siis me teeme tema valetajaks ja tema sõna ei ole meis. (1Jh 1:10)**

Langenud ja Jumalast kaugel olevale inimesele on enese patuseks tunnistamine raskeimaid asju maailmas. Enamus inimesi tunnistab, et neil on palju vigu ja puudusi, et nad sageli toimivad valesti, et nad on teinud isegi kurja – kuid et nad ei ole patused. Patusus Uue Testamendi mõttes tähendab, et langenud inimese loomuses ei ole head ja ta ei suuda head teha, s.t täita Jumala tahet, kuigi tahaks. Kõik hea, mida me, nii usklikud kui uskmatud, siin maailmas teeme, on tegelikult Jumala enda tegu meie läbi. Ja need head teodki rikume me ära, hakates iseennast imetlema või otsides kaasinimeste kiitust ja tunnustust. Kristlased mõistavad ja usuvad seda, uskmatud aga omistavad Jumala teod iseendale ja arvavad, et „nende“ head teod otsekui tasakaalustavad selle halva ja kurja, mis neis on: nad ei ole patused, kuigi pole ka „päris“ täiuslikud.

Jumala lastena teame ja oleme ise kogenud, et ainus viis Jumala armu vastu võtmiseks, mida Ta meile pakub Jeesuses Kristuses, on endale tunnistada, et me seda armu tõesti vajame. See tähendab oma täieliku rikutuse ja patuse tunnistamist ning mõistmist, et omal jõul me pole suutelnud patust vabanema. Me oleme kõik kummardunud Jeesuse risti alla ja võtnud vastu pattude andestuse. Seega kristlastel ei peaks olema enese patuseks tunnistamisega probleemi. Miks siis püha Johannes kirjutab oma kristlastest vendadele-õdedele manitsuse, et nad ei salgaks oma pattu ega teeks sellega Issandat valetajaks?

Kõigepealt on see tõesti äärmiselt kurb tõsiasi, et väga paljud Kristuse lunastatud ei ole viinud oma elu ja eluviise kooskõlla sellega, mida Issand oma järgijatele nõuab. Osaliselt võib põhjus olla teadmatuses, sest tihti ei ole need patustajad kuigi usinad Pühakirja uurijad ega kirikus käijad. Enamasti aga leitakse, et „minu olukord on eriline“ ja Jeesuse sõnad seetõttu minu kohta ei käi. „Jumal lihtsalt ei saa minult seda nõuda, sest...“. On isegi väga kurioosseid juhtumeid, kus inimene

arvab ja usub tõsimeeli, et Jumal ise pakkus ja lõi talle võimaluse patustamiseks ja seetõttu on tema patustamine Jumala enda tahe. Seega ei ole oma patu salgamine ja õigustamine ka kristlastele võõras. Oma patuse tunnistamine on aga raske ka siiratele meelearandajatele, kes tõepoolest soovivad oma elus järgida Jumala tahet. Seetõttu on huvitav kogeda, kuidas Jumal ise meid vähehaaval oma tõesse juhatab ja seda omaks võtta aitab.

Püha Paulus oma Korintose kirjades tunnistab, et meelearandusega kaasneb kurvastus. Ja tõesti tunneb patustanud Jeesuse järgija siirast kurbust oma patu pärast. Ent meie usuelu alguses on see kurbus veel väga enesekeskne: me kahetseme ja oleme õnnetud, et me ei ole nii head, kui tahaksime olla. Me küll mõistame juba, et kõik hea on Jumala and ja kingitus ja meist enestest pole midagi, kuid siiski klammerdume veel arusaama külge, et pisut head on siiski meiski. Esialgu kurvastame patustades iseenda pärast.

Usus edasi jõudes, kui meie armastus Jumala vastu on kasvanud, muutub meie kurbus kurvastuseks, et oleme oma patuga Jumalat haavanud ja Talle haiget teinud. Õigeusu mungad paluvad endale igapäevase palvena „pisarate andi“ – siirast ja südamepõhjast tulevat kahetsust ja kurbust, et „nutta oma pattusid“, millega oleme solvanud Jumalat. Sellise kurvastuse puhul on fookus juba Jumalal, kuid siiski on siin veel mõnevõrra enesekesksust: kurvastame, et just meie oleme halba teinud ja veel Jumalale endale. See on juba mõistmine, et meis tõesti ei ela head, kuid ka läbinisti rikutuks end tunnistada on veel raske.

Kuid lõpuks muutub kurbus rõõmuks. Kas võiksime oma usutee alguses kujutleda, et rõõmustame südamest, kui Püha Vaim meile meie pattu näitab? Nüüd oleme täielikult omaks võtnud, et ainus, mis tõesti on meie enda oma, on meie patt. Meis ei ole enam mingit vastupanu enese läbinisti patuseks tunnistamise suhtes. Me oleme „omal nahal“ kogenud, et meie patule viitamisel pole Jeesuse eesmärk meid hukka mõista ega süüdistada, vaid teha meile head ja sellest välja aidata. See täidab meid tänuga ja rõõmuga, kuid mitte iseenda üle: oleme enese unustanud ja rõõmustame Jumala üle, sest oleme juba rohkem mõistnud Tema armu – Jumala eesmärk on meid paremaks, oma Poja Jeesuse sarnaseks muuta.

Kristlust on kritiseeritud, kuna see „panevat inimese peale tohutu patukoorma“, mida inimene peab terve eluaja kandma. See hävitavat igasuguse elurõõmu. Mõnes mõttes on see kriitika õige, sest kristlane ei saa enam rõõmustada ja uhkust tunda iseenese headuse ja tubliduse üle. Kuid seda suurem on rõõm Jumalast, kes meid meie patule ja rikutusele vaatamata nii kõrgelt hindab ja nii väärtuslikuks peab, et laseb meil mõnda aega kurvastada tohutu patukoorma all – et vabastada meid igasugustest illusioonidest iseenda suhtes ning aidata meil mõista Tema armastust.

**Meie hea ja armuline Jumal, halastaja Isa!
Me täname Sind, et Sa Jeesuses Kristuses
oled ilmutanud meile tõe
meie endi ja meie olukorra kohta.
Me palume: aita meil jagu saada soovist
ise või iseenesest midagi olla,
et me ei klammerduks oma patu külge,
sest see on ainus, mis meil endal on.
Uuri meid läbi, Issand, kas me oleme valuteel
ja vabasta meid kõigist pettekujutlustest.
Tänu Sulle, Jeesus Kristus,
et Sa surid meie patu pärast.
Aita meil suretada meie patune loomus,
et Sinu loomus võiks meis elada ja tegutseda
ja kogu maailm võiks nõnda näha Sinu au.**

Karin Teder

SÜNNIPÄEVAD SEPTEMBRIS.

2. september	Helena Tammo	
4. september	Aina Aasna	
5. september	Kete Erik	
	Kadri Markus	
7. september	Teno Ilves	
	Orlando Oorn	
	Teele Sakh	
8. september	Lisandra Maide	
9. september	Tiia-Mall Meister	80
11. september	Mari Bergmann	
	Karel Saarkopli	
12. september	Valentina Lehtsaar	84
13. september	Viive Marleen	
	Saara Salumäe	
	Tuule Ojasoo	5
14. september	Arho Andor Öövel	
15. september	Norbert Kaareste	
16. september	Katri Tarlap	
	Sander Sakh	
17. september	Sigrid Onna	93
18. september	Egon Eelvec	
	Silvi-Miralda Siimuste	87
19. september	Madis Kütt (jun)	
20. september	Lea Siirak	83
	Kati Holm	
23. september	Ene-Reet Kariis	83
	Kaarel Kaasik	30
	Hugo Barndök	
	Linda Liisbet Prümmer	
24. september	Mari Kuli	
25. september	Eduard Vaino	
26. september	Ken-Martin Lepp	
27. september	Evi Süsi	93
	Eve Aser	77
	Sulev Saareväli	
	Siim Parts	
28. september	Laine Truuver-Sarrapik	
29. september	Kristjan Mihkel Kollom	15
	Martin Oliver Kollom	15
30. september	Olga Salin	87

PALJU ÕNNE JA ROHKET ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE

MEENUTUSI AUGUSTI KUUST.

23. augustil jutlustas ja pühitses armulaua Läti Luterliku kiriku peapiiskop Janis Vanags.

24.- 26. augustil kogunes Haapsalus Balti piiskoppide kogu. Missal laulis toomkoor.

20. augustil olime külaskäigul Riias.

KA NII VÕIB JUHTUDA.

Preester, kirikuõpetaja ja rabi vaidlevad, kes on oma töös parim.

Igäüks läheb metsa, otsib karu ja püüab tolle oma usku pöörata.

Hiljem saavad kokku ja jagavad kogemusi.

Preester alustab: "Leidsin karu, lugesin talle katekismust ja hiljem piserdasin tema peale püha vett. Järgmisel nädalal tuleb ta esimesele armulauale."

Kirikuõpetaja kord: "Leidsin karu jõe juurest. Lugesin talle Jumala püha sõna. Karu oli niivõrd võlutud, et lasi end ristida."

Mõlemad vaatavad alla rabi poole, kes lamab kandraamil, keha üleni sidemetes. "Kui nüüd järele mõelda," alustab rabi, "siis ma vist ikka ei oleks pidanud ümberlõikamisest alustama...".

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS.

KOGUDUSE KANTSELEI. Kooli tn 6, on avatud kolmapäeval ja reedel kell 9-13.

Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palutakse kokku leppida telefon 5280635.

Kohtumine koguduse abiõpetaja Kristo Hüdliga palutakse kokku leppida telefon 56952758.

Telefon 473 7166, 473 7167.

E-post haapsalu@eelk.ee

Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>

Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu

Pangakonto IBAN EE811010602003965006 (SEB);
IBAN EE442200001120274032 (SWEDBANK).

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-posti aadress lisatakse kirjasajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Diakoonia annetusmüük on avatud reedeti kell 10-13.

Eesti kiriku elust saab lugeda <https://e-kirik.eelk.ee/>, <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Jaani kirik on avatud teelistele vastavalt kokkuleppele.

Toomkirik on avatud piletiga iga päev 10 – 18. (Suvehooaeg kuni 16. septembrini). Koguduste gruppidele on külastuseks ja palvuseks kirik avatud ettetellimisel.

Linnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS.

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 5280 635.

Kristo Hüdsi E-post: kristo.hudsi@eelk.ee 56952758

Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com

Lydia Kalda E-post: lydia.kalda@hotmail.com .

Lia Salumäe E-post: liasalumae@hotmail.com 53039 835.

Lehte Ilves E-post: lehte.ilves@gmail.com

Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee

Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de

Tiia Laar E-post: tiia.laar@gmail.com

Teno Ilves E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soove, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.